

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки і психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ «HRM» (УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ)

Галузь знань **05 – Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність **053 – Психологія**
Назва освітньої програми **Психологія**
Рівень вищої освіти **другий (магістерський) рівень**

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук Бедан Вікторія Борисівна	+380634037208	beviko@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Важливе значення для ефективної управлінської діяльності має компетентність керівника стосовно ролі людського і психологічного чинників в управлінні, оптимального розподілу професійних та соціальних ролей у групі (колективі), особливостей лідерства і керівництва, процесів інтеграції та згуртованості колективу, характеристик неформальних стосунків між його членами, психологічних механізмів прийняття управлінського рішення, соціально-психологічних якостей керівника тощо.

Програма навчальної дисципліни «**Психологія управління людськими ресурсами (HRM)**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія. Дисципліна «**Психологія управління людськими ресурсами (HRM)**» є теоретичною основою для визначення загальних закономірностей та особливостей

формування, управління та розвитку персоналу, розкриваються теоретичні основи психології управління, характерні особливості особистості керівника і підлеглого, основи ділового спілкування і взаємодії, сутність управління груповими процесами, явищами, конфліктними ситуаціями, методи і засоби подолання важких емоційних станів.

Метою викладання дисципліни «**Психологічні аспекти політичної діяльності**» є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасними методологічними інструментами та практичними навичками для ефективного управління людськими ресурсами підприємств, установ і організацій з боку майбутніх фахівців в сучасному бізнес-середовищі.

Передумови для вивчення дисципліни. «**Психологія управління людськими ресурсами (HRM)**» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу практичного блоку. Її вивчення передбачає підвищення професійної компетентності практичних психологів та сприяє ефективній самореалізації їх, як фахівців.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «**Психологія управління людськими ресурсами (HRM)**» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК11. Здатність здійснення психологічного аналізу критичних ситуацій

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики.

СК5. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК12. Здатність здійснювати профілактику негативних проявів у поведінці соціальних груп і окремих осіб.

СК15. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, прийняття рішень та фасилітації.

Навчальна дисципліна «**Психологія управління людськими ресурсами (HRM)**» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН14. Підбирати і практично використовувати методи психокорекційного та психотерапевтичного впливу в процесі психологічної реабілітації різних груп клієнтів.

ПРН16. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я, у тому числі і психічного (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

знати:

- предмет та структура психології управління як науки.
- управлінська діяльність людини її склад та функції.
- методи психології управління та її зв'язок з іншими науками.
- соціально-психологічні характеристики організації.
- управлінський вплив, його психологічні основи та види.
- види та особливості видів керівництва у психології управління.
- психологічні основи відбору кадрів.
- теорії, види (групові та індивідуальні), етапи прийняття рішень.
- причини нововведень в організації, напрями та етапи їх реалізації.

вміти:

- досягти розуміння специфіки предмету досліджень у психології управління та її прикладних завдань.
- розрізняти специфіку проблематики та методів психології управління.
- диференціювати види лідерства, проводити їх психологічний аналіз.
- застосовувати механізми та чинники адекватного розуміння партнера по спілкуванню.
- застосовувати методи вивчення соціально-психологічного клімату (СПК) колективу.
- розрізняти види психологічних впливів та умови їх конструктивності.
- розпізнавати стилі управління, орієнтуючись на їх суттєві ознаки, визначати переваги кожного стилю відповідно особливостям трудового колективу.
- аналізувати структури професійно важливих властивостей особистості керівника, навчитися розробляти шляхи формування повноцінної структури професійно важливих якостей керівника.
- аналізувати особистість працівника та співвідносити результати цього аналізу із кадровою політикою організації з метою надання психологічної допомоги при відборі кадрів.

- з'ясовувати групові форми прийняття управлінських рішень, використовувати навички співпраці при обговоренні дискусійних питань.
- виявляти основні структурні компоненти діяльності проектування нововведень, чітко визначати цілі, завдання, виконавців та наслідки нововведень.
- мати досвід здійснення психологічних впливів на персонал у процесі організації тренінгу.
- проводити управлінське консультування, аналізувати психологічну суть запиту та активізувати клієнта на пошуки шляхів подолання проблеми.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	14/6	28/6	78/108	2	3	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	практ	сам. роб.		лекц.	практ	сам. роб.
Тема 1. Вступ до психології управління. Історія і сучасний стан психології управління	10	2	4	4	10	2	2	6
Тема 2. Соціально-психологічна система управління персоналом. Методи та принципи управління (менеджменту)	10	2	4	4	10	-	-	10
Тема 3. Трудова діяльність особистості в організації, її особливості та механізми регуляції	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 4. Керівництво і лідерство. Психологічні типи керівників	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 5. Психологія делегування повноважень і відповідальності. Психологічна підготовка управлінських кадрів до нововведень в організації	20	2	4	14	20	2	2	16
Тема 6. Психологія маніпулювання. Психологія конфліктів та шляхи їх вирішення у системі управління	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 7. Психологічні аспекти управлінських рішень.	20	2	4	14	20	2	2	16
	120	14	28	78	120	6	6	108

Усього годин

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі вищої освіти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Вступ до психології управління. Історія і сучасний стан психології управління 1. Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності 2. Місце комунікацій (спілкування) у процесі управління 3. Функції управління 4. Особливості американської моделі управління 5. Особливості японської моделі управління 6. Особливості європейської моделі управління 7. Зародження і розвиток психології управління в лоні філософії. 8. Формування психологічних знань про управління в теорії управління. 9. Становлення і розвиток зарубіжної психології управління. 10. Становлення і розвиток вітчизняної психології управління.	4	2
2	Тема 2. Соціально-психологічна система управління персоналом. Методи та принципи управління (менеджменту) 1. Аналіз та планування персоналу. 2. Підбір та наймання персоналу. 3. Оцінювання персоналу. 4. Організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу. 5. Соціальний розвиток та соціальне партнерство. 6. Стилi керівництва: автократичне, патерналістське, демократичне. 7. «Жіночі» і «чоловічі» стилі керівництва в різних культурах. 8. Модель керівництва Р. Лайкерта.	4	
3	Тема 3. Трудова діяльність особистості в організації, її особливості та механізми регуляції 1. Мотиви трудової діяльності, їх характеристика. 2. Деякі напрями дослідження мотивів трудової діяльності у США.	4	

	<p>3. Психічні стани в трудовій діяльності. Особливості, класифікація, характеристика.</p> <p>4. Організаційна поведінка. Індивідуальні відмінності. Вплив на трудову поведінку.</p> <p>5. Атрибутивна теорія.</p> <p>6. Мотиваційні теорії.</p> <p>7. Трудові теорії.</p> <p>8. Організаційна зацікавленість і зобов'язання: теорії і фактори розвитку.</p>		
4	<p>Тема 4. Керівництво і лідерство. Психологічні типи керівників</p> <p>1. Теорії лідерства. Поняття лідерства.</p> <p>2. Природа лідерства та його складники.</p> <p>3. Стили лідерства.</p> <p>4. Сутність та вимоги до сучасного лідера. Типи лідерів.</p> <p>5. Основні відмінності між керівником і лідером.</p> <p>6. Формування системи лідерства.</p> <p>7. Лідерство в міжнародному контексті. Моделі лідерства в міжнародних компаніях.</p> <p>8. Міжнародні аспекти лідерства (М. Хеєр, Е.Гіселі та Л. Портер).</p> <p>9. Р. Кантер та узагальнення особливостей лідерства в контексті різних національних культур.</p> <p>10. Ефективне лідерство. Моральність на робочому місці та роль лідера.</p> <p>11. Лідерство в команді. Специфіка командної роботи в різних культурах.</p>	4	
5	<p>Тема 5. Психологія делегування повноважень і відповідальності. Психологічна підготовка управлінських кадрів до нововведень в організації</p> <p>1. Делегування, як процес.</p> <p>2. Елементи делегування повноважень.</p> <p>3. Критерії правильного делегування.</p> <p>4. Система методів контролю делегування.</p> <p>5. Поняття «інновація» та «нововведення».</p> <p>6. Типові реакції на нововведення та психологічні бар'єри, їхня характеристика.</p> <p>7. Головні передумови позитивного ставлення до нововведень.</p>	4	2
6	<p>Тема 6. Психологія маніпулювання. Психологія конфліктів та шляхи їх вирішення у системі управління</p> <p>1. Поняття та сутність маніпуляції.</p> <p>2. Характеристика прийомів маніпулювання.</p> <p>3. Інструменти маніпулювання</p> <p>4. Жертва маніпулювання</p> <p>5. Мішені маніпулювання</p> <p>6. Моделі маніпулятивного впливу.</p> <p>7. Основні правила протидії маніпулюванню.</p> <p>8. Основні стратегії маніпуляторів</p>	4	

	<p>9. Поняття конфлікту. Види конфліктів.</p> <p>10. Психологічний аналіз конфліктів. Методи вирішення конфліктів</p> <p>11. Особливості розвитку і вирішення конфліктів.</p> <p>12. Класифікація конфліктів, причини їх виникнення.</p> <p>13. Основи проведення медіації.</p>		
7	<p>Тема 7. Психологічні аспекти управлінських рішень.</p> <p>1. Теоретичні основи рішень.</p> <p>2. Місце людського фактору у процесі прийняття рішень.</p> <p>3. Процес розробки рішень. Організація і контроль виконання рішень.</p> <p>4. Евристичні методи розробки та прийняття рішень.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Метод «прямої мозкової атаки» • Метод «Зворотної мозкової атаки» • Метод морфологічного аналізу • Метод «635» • Метод інверсії • Метод «вільних асоціацій» • Метод Дельфі • Метод голосування «за і проти» • Метод сценарію • Метод фантазії • Метод експертизи • Метод синетики 	4	2
	Всього	28	

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти щодо вивчення дисципліни «Психологія управління людськими ресурсами (HRM)» передбачає:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Вступ до психології управління. Історія і сучасний стан психології управління</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності • Місце комунікацій (спілкування) у процесі управління • Функції управління • Особливості американської моделі управління • Особливості японської моделі управління • Особливості європейської моделі управління • Психологічний зміст теорій управління <p>2. Тренінгова вправа «Переказ інформації» («Зіпсований телефон»).</p> <p>3. Групова робота. Обговорення проблем, що виникають під час комунікації. У процесі перегляду відеозапису аналізуються перекручення комунікації. Причини поганої комунікації</p> <p><u>Історія і сучасний стан психології управління</u></p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зародження і розвиток психології управління в лоні філософії • Формування психологічних знань про управління в теорії управління • Передумови виникнення менеджменту як науки • Становлення і розвиток зарубіжної психології управління • Хоторнський експеримент Е. Мейо: сутність, етапи, висновки • Становлення і розвиток вітчизняної психології управління • Зародження та розвиток наукових досліджень менеджменту в Україні • Перспективи розвитку психології управління <p>2. Підготуватися до опитування з наступних питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз та планування персоналу. 2. Підбір та наймання персоналу. 3. Оцінювання персоналу. 4. Організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу. 5. Соціальний розвиток та соціальне партнерство. <p>3. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Особливості кадрової політики». • «Основні схеми підбору кадрів». • «Завдання психолога при відборі кадрів». • «Методи підбору персоналу». • «Психограма та її основні складові». 	10	6

	<ul style="list-style-type: none"> • «Професіограма та її основні складові». • «Особливості соціального партнерства». • «Особливості підвищення кваліфікації персоналу». 		
2	<p>Тема 2. Соціально-психологічна система управління персоналом. Методи та принципи управління (менеджменту)</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналіз та планування персоналу • Особливості кадрової політики • Підбір та наймання персоналу • Завдання психолога при відборі кадрів • Основні схеми підбору кадрів • Методи підбору персоналу • Оцінювання персоналу • Організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу • «Соціальний розвиток та соціальне партнерство» <p>2. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи управління. 2. Метод ігор і розв'язання ситуацій, характерних для управлінської діяльності. 3. Особливості асоціативного експерименту. <p>3. Провести соціометричне вивчення у групі та побудувати соціограму</p> <p>Методи та принципи управління (менеджменту)</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність і класифікація методів управління • Принципи управління • Функції управління <p>2. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мотиви трудової діяльності, їх характеристика. 2. Деякі напрями дослідження мотивів трудової діяльності у США. 3. Психічні стани в трудовій діяльності. Особливості, класифікація, характеристика. <p>3. Розробити особистий стратегічний план та мотивуючі девізи на 3 місяці та на 5 років</p>	10	10
3	<p>Тема 3. Трудова діяльність особистості в організації, її особливості та механізми регуляції</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мотиви трудової діяльності, їх характеристика. • Деякі напрями дослідження мотивів трудової діяльності у США. • Психічні стани в трудовій діяльності. Особливості, класифікація, характеристика. 	20	20

	<p>2. Обговорення особистісних стратегічних планів та мотивуючих девізів</p> <p>3. Виконання завдань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання «Сприйняття емоцій». 2. Завдання «Використання емоцій». 3. Завдання «Розуміння емоцій». 4. Завдання «Управління емоціями». <p>4. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жінка-лідер у психології управління. 2. Сучасні тенденції у психології управління. 3. Гендерні особливості в управлінській діяльності. <p>Практичне завдання</p> <p><i>Завдання 1.</i> Підберіть 10–15 проблем, які одночасно цікавлять:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) педагогічну психологію та психологію управління; б) вікову психологію та психологію управління. <p><i>Завдання 2.</i> Складіть схему «Місце психології управління серед інших наук та галузей психології».</p> <p><i>Завдання 3.</i> Провести тестування за методикою "Конструктивний малюнок людини із геометричних фігур" (Е.Махоні, модифікація А.В.Лібіна) для 5 респондентів. Узагальнити дані. Зробити висновки.</p>		
4	<p>Тема 4. Керівництво і лідерство. Психологічні типи керівників</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні теорії лідерства • Природа та визначення поняття лідерство • Модель ситуаційного лідерства • Особливості керівництва і лідерства у групі • Владний та управлінський аспекти лідерства • Схожість і відмінності між керівництвом і лідерством • Сучасні концепції лідерства <p>2. Проаналізувати власні лідерські якості (виконати діагностику за рекомендованими методиками). Заповнення особистісної карти: «Я-реальний лідер» та «Я – ідеальний лідер».</p> <p>3. Скласти психологічну характеристику за методиками «Я– лідер», «Ваш стиль керівництва».</p> <p>4. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теорія особистісних рис або якостей • Особисті якості лідера • Теорії «Х» та «Y» • Концепція перетворювального лідерства. • Типи лідерів з позиції психоаналітичної теорії • Специфіка лідерства в залежності від психосоціотипу особистості 	20	20

	<ul style="list-style-type: none"> • Жінка-лідер у психології управління • Сучасні тенденції у психології управління • Гендерні особливості в управлінській діяльності <p>5. Підготувати есе на теми «Що заважає бути лідером», «Що допомагає бути лідером».</p> <p style="text-align: center;">Психологічні типи керівників</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Типи керівників та їх характеристика • Якості і здібності керівника • Труднощі у роботі керівників • Функції управління • Сутність і класифікація методів управління <p>Оцінити наявність 12 найважливіших рис керівника</p> <p>2. Підготувати комплекс тренінгових вправ</p> <p>3. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Соціальна організація як об'єкт управління. • Механізми групової динаміки в організації. • Розподіл ділових ролей в організації. • Управління соціально-психологічною атмосферою організації. • Психологічні особливості формування керівником команди <p>4. Скласти перелік психодіагностичного інструментарію, спрямованого на вивчення властивостей керівника</p> <p>5. Проаналізувати особливості діяльності та властивостей «Керівник як новатор», «Керівник як вихователь»</p>		
5	<p>Тема 5. Психологія делегування повноважень і відповідальності. Психологічна підготовка управлінських кадрів до нововведень в організації</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття «інновація» та «нововведення». • Типові реакції на нововведення та психологічні бар'єри, їхня характеристика. • Головні передумови позитивного ставлення до нововведень. • Делегування, як процес. • Елементи делегування повноважень. • Критерії правильного делегування. • Система методів контролю делегування. <p>2. Охарактеризувати бар'єри особистості до нововведень</p> <p>Психологічні бар'єри Організаційно психологічні бар'єри Ціннісно-орієнтаційний бар'єр</p>	20	16

	Традиційно-нормативні бар'єри Когнітивно-психологічні бар'єри Психомоторні бар'єри		
6	<p>Тема 6. Психологія маніпулювання. Психологія конфліктів та шляхи їх вирішення у системі управління</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та сутність маніпуляції. • Характеристика прийомів маніпулювання. • Моделі маніпулятивного впливу. • Основні правила протидії маніпулюванню. <p>2. Надати характеристику наступним прийомам:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прийом «Симуляція плутанини». • Прийом «Товстошкірий». • Прийом «Казанський сирота». • Прийом «Мавпа на шиї». • Прийом «Дозування інформації». • Прийом «Напівправа». <p>3. Охарактеризувати моделі маніпулятивного впливу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Модель впливу, орієнтованого на умовивід жертви • Модель перцептивно-орієнтованого впливу на жертву • Модель операціонально-орієнтованого впливу на жертву • Модель впливу, орієнтованого на особистісні структури жертви • Модель впливу, орієнтованого на духовну експлуатацію жертви • Модель конвенціональної-орієнтованого впливу на жертву • Модель конвенціональної-орієнтованого впливу на жертву <p>4. Підготуватись до обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Основні правила протидії маніпулюванню» <p>5. Підготувати доповіді виступу з наступних тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Методи впливу на особистість. • Технології активного слухання, «Я-повідомлень», конструктивного обмеження. • Маніпуляція у спілкуванні: «за» і «проти». 	20	20

	<ul style="list-style-type: none"> • Особливості асертивної поведінки. <p>6. Провести діагностичне дослідження схильності особистості до маніпулювання не менше 5 осіб: Шкала маніпулятивного ставлення (Бант), Шкала макіавеллізму особистості, Mach-IV. Інтерпретувати отримані результати, скласти психологічний профіль.</p> <p style="text-align: center;">Психологія конфліктів та шляхи їх вирішення у системі управління</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні типи конфліктів в організаціях. • Класифікація конфліктів • Причини і динаміка конфліктів. • Стратегії вирішення конфліктів. • Особливості розвитку і вирішення конфліктів <p>2. Вправи: «Наполегливість – опір», «Прохання», «Точка зору»</p> <p>3. Підготуватись до дискусії на тему: «Медіація. Чи допомагає вирішувати конфлікт?».</p> <p>4. Скласти порівняльну таблицю «Медіація та консульвання: аналіз відмінностей»</p> <p>5. Підготувати доповідь на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні правила проведення медіації • Принципи медіації. Вимоги до медіатора. • Етапи проведення медіації <p>6. Наведіть основні позитивні і негативні сторони різних стратегій поведінки в конфлікті.</p> <p>7. На основі опрацьованої літератури розробіть основні складові конструктивного вирішення конфліктів у міжособистісній взаємодії; в організації.</p> <p>8. Пройти тести та інтерпретувати отримані результати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поведінка в конфліктній ситуації, ТКІ (Томас-Кілманн) • Стратегії поведінки в конфлікті • Діагностика комунікативної агресивності 		
7	<p>Тема 7. Психологічні аспекти управлінських рішень.</p> <p>1. Обговорення навчального питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоретичні основи рішень. • Місце людського фактору у процесі прийняття рішень. • Процес розробки рішень. Організація і контроль виконання рішень. • Евристичні методи розробки та прийняття рішень. <p>2. Охарактеризувати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Метод «прямої мозкової атаки» • Метод «Зворотної мозкової атаки» • Метод морфологічного аналізу • Метод «635» 	20	16

<ul style="list-style-type: none"> • Метод інверсії • Метод «вільних асоціацій» • Метод Дельфі • Метод голосування «за і проти» • Метод сценарію • Метод фантазії • Метод експертизи • Метод синетики 		
3. Підготуватись до проведення мозкового штурму на тему: «Способи мотивації персоналу»		
Всього		120
		108

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; тестовий контроль знань, робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	--

Питання до заліку

1. Предмет та структура психології управління
2. Сутність управлінської діяльності
3. Історія становлення психології управління як самостійної галузі знань.
4. Психологічні методи вивчення особистості в системі управління
5. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.
6. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань і прийняття управлінських рішень.
7. Зв'язок психології управління з іншими галузями психології
8. Соціальна структура організації та міжособистісні відносини в ній
9. Психологічні особливості неформальної групи
10. Характеристика лідерства та особистості лідера

11. Типологія лідерства
12. Сутність, значення та умови оптимізації соціально-психологічного клімату (СПК) колективу
13. Умови створення оптимального соціально-психологічного клімату в організації
14. Завдання психолога при відборі кадрів
15. Кадрова політика організації як чинник відбору працівників
16. Особистісні чинники включення людини в організацію
17. Типологія особистості працівника
18. Причини нововведень в організації
19. Напрями та етапи реалізації нововведень
20. Типи нововведень в організації
21. Оцінка міри складності реалізації нововведення
22. Опір нововведенням, його причини та підходи до подолання
23. Підходи до подолання опору нововведенням
24. Сутність та характеристика психологічних впливів
25. Психологічні особливості управлінських розпоряджень
26. Чинники впливовості особистості керівника
27. Види протистояння особистості неконструктивним руйнівним впливам
28. Спонукаючі методи передачі управлінського розпорядження
29. Переконаючі методи передачі управлінського розпорядження
30. Примушуючі методи передачі управлінського розпорядження
31. Функції впливів керівника при віддачі та забезпеченні виконання розпоряджень
32. Особа керівника та чинники її впливовості при віддачі розпоряджень
33. Принципи організації переконливої інформації
34. Поняття про стиль управління та індивідуальний стиль керівництва
35. Функції управління та особистість керівника в педагогічному колективі
36. Професіограма працівника освіти, професіограма психолога
37. "Прихований" або "анонімний" стиль управління
38. Головні завдання концепції ГРІТ в управлінні
39. Турбота про виробництво та людей як критерій класифікації стилів управління
40. Індивідуальний стиль спілкування керівника за Р.Х.Шакуровим
41. Особистість керівника освітньої установи
42. Теорії прийняття рішень
43. Етапи прийняття рішень

44. Характеристика групових форм прийняття рішень
45. Характеристика індивідуальних форм прийняття рішень
46. Переваги та недоліки групового прийняття рішення
47. Структура групового завдання на прийняття рішення
48. Соціально-психологічні феномени групового прийняття рішень
49. Прийоми послаблення негативних наслідків групових рішень
50. Просвітницька та психодіагностична діяльність психолога в організації
51. Завдання та технологія психологічної експертизи в організації
52. Організація психологічних впливів на персонал
53. Психологічний аспект управлінського консультування
54. Технологія управлінського консультування в організації
55. Психодіагностика як основа планування та розробки конкретних впливів психолога на управлінську систему
56. Психологічна експертиза як засіб планування та розробки конкретних впливів психолога на управлінську систему
57. Організація психологічних впливів на персонал
58. Види управлінського консультування
59. Умови організації управлінського консультування
60. Типи консультативного втручання у соціально-психологічний супровід
61. Плітки та заходи протидії їм.
62. Загальні аспекти невербального спілкування
63. Особистісний простір як невербальний засіб спілкування
64. Поняття та сутність маніпуляції
65. Характеристика прийомів маніпулювання
66. Моделі маніпулятивного впливу
67. Основні правила протидії маніпулюванню
68. Сутність управлінського впливу керівника.
69. Характеристика основних способів управлінського впливу.
70. Типологія об'єктів психологічного впливу.
71. Розпорядження керівника держуправління як форма управлінського впливу.
72. Делегування, як процес
73. Елементи делегування повноважень
74. Критерії правильного делегування
75. Система методів контролю делегування
76. Теоретичні основи рішень.
77. Місце людського фактору у процесі прийняття рішень.
78. Процес розробки рішень. Організація і контроль виконання рішень.
79. Евристичні методи розробки та прийняття рішень.
80. Прийоми психологічного впливу на осіб різних типів акцентуації

**9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОГО ПЕРЕДВИЩОГО РІВНЯ ОСВІТИ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ**

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- **«відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів.** Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів.** Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою,

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів.** Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- **«задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- **«задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- **«незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів.** Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- **«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів.** Студент не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Барко В.І., Клачко В.М., Волошина О.В., Остафійчук Т.В. Психологія управління: Курс лекцій. К.: АУ МВС, 2009. 123 с.
2. Кайлюк Є.М. Психологія управління: Навч. посіб. Харків: Харк. нац. акад. міськ. госп.-ва, 2012. 202 с.
3. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посіб. К.: Міленіум, 2003. 344 с.
4. Кулініч І.О. Психологія управління: Навч. посіб. К.: Знання, 2011. 415 с.
5. Старовойтенко Н. В. Психологія управління: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. М-во освіти і науки України, ЧДТУ. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 300 с.
6. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с.
7. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посіб. Рівне, 2010. 360 с.

Допоміжна:

1. Буткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
2. Власова О. І. Соціальна психологія організацій та управління. К.: Центр учбової літератури. 2010. 398 с.
3. Гах Й. М. Етика ділового спілкування. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 160 с.
4. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності. К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. 196 с.
5. Лозниця В. С. Психологія менеджменту: [навч. посіб.]. К.: ТОВ «УВПК «Екс об», 2000. 512 с.
6. Москвичов С. Психологія ділового спілкування. К., 1999. 286 с.
7. Прищак М. Д. Психологія управління в організації: навч. посіб. Вінниця, 2012. 141 с.
8. Технологія роботи організаційних психологів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / за наук. ред. Л. М. Карамушки. К.: ІНК ОС, 2005. 366 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України – <https://rada.gov.ua/news/zak>
2. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
5. Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
6. Національна парламентська бібліотека України – nplu.kiev.ua
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – nbuv.gov.ua
8. Державна науково-медична бібліотека України – ukrlibworld.kiev.ua/med4.gntb.n-t.org
9. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) – lucl.lucl.kiev.ua.ukrbook.net
10. Українська електронна бібліотека – lib.com.ua